Draaiboek Cursus TSO 1

Ria van der Sar, Renate Meyer, 2011

Doel:

Bijeenkomst 1

Neemt kennis van het gedachtegoed.

De Vreedzame School streeft naar een cultuur in de klas en de school waarbij kinderen zich gehoord en gezien voelen en een stem krijgen.

Een positief sociaal en moreel klimaat, waarin:

- Overblijfouders prettig werken
- Handelingsverlegenheid van overblijfouders voorkomen wordt
- Kinderen zich veilig voelen
- Kinderen zich gehoord en gezien voelen
- Iedereen bereid is zich te verplaatsen in de ander
- Iedereen op een positieve manier met elkaar omgaat
- De eigen kracht van kinderen benut wordt

Op het niveau van de leerlingen streeft het programma ernaar om kinderen te leren:

- Op een democratische manier met elkaar beslissingen te nemen
- Constructief conflicten op te lossen
- Verantwoordelijkheid te nemen voor elkaar en voor de gemeenschap
- Een open houding aan te nemen tegenover verschillen tussen mensen.

Creëert een positief klimaat in de overblijfruimte

Blok 1 we horen bij elkaar: welkom, omgangsafspraken, overblijftaken, opstekers, samen-eten

Oefent hoe je kunt reageren op een conflict

Blok 2 we lossen conflicten zelf op: plagen/ pesten, conflict/ ruzie, petten, praat het uit, win win

Bijeenkomst 2

Kan zich verplaatsen in het gezichtspunt van een ander

Blok 3 we hebben oor voor elkaar: gezichtspunt, misverstand

Oefent mediatie en bedenkt een bijdrage voor kinderen aan de overblijfgemeenschap

Blok 5 we dragen allemaal een steentje bij: mediatie (afkoelhoek, time out hoek), participatie

Bezoeken met kijkwijzer door coördinator TSO

Bijeenkomst 3 (terugkombijeenkomst)

Cirkeltechniek: wat gaat goed, wat kan beter, wat gaan we eerst aanpakken, hoe gaan we dat doen

Wat is er gerealiseerd (opbrengsten): bijvoorbeeld omgangsafspraken, overblijftaken, opstekers, samen-eten, conflicten oplossen, afkoelplek, mediatie, bijdrage van kinderen aan de overblijfgemeenschap.

Voorbeelden meenemen, filmpjes bekijken van good practice, plekken bekijken

Wat kan beter, wat gaan we aanpakken, hoe gaan we dat doen, wie doet wat, wanneer zijn we tevreden.

Oplossingsgerichte intervisie over een leerling waarvan we het gedrag niet begrijpen

Tijd 2 uur

Inhoud bijeenkomst 1

Agenda	**Inhoud**	**Tijd**	**Materialen**
Welkom	De maaltijd is het moment om elkaar te ontmoeten, met elkaar te communiceren, verantwoordelijkheid te nemen voor elkaar	5	Reader uitdelen Flap cursus TSO
Binnenkomer	namenspel	10	Naamkaartjes Viltstift Blz 2 Namenspel
Agenda		5	Agenda op flap
Gedachtegoed	Tafelrondje per Tweetal, TweeVergelijk In hoeverre zijn de deelnemers bekend met het gedachtegoed van DVS	30	Blaadjes, pennen Blz 3,4 doelen vreedzame school
Positief klimaat	welkom, omgangsafspraken, overblijftaken, opstekers *Of alternatief: geven van complimenten en kritiek, opdracht ombuigen van foute complimenten en kritiek en boodschappenspel*	40	Verhaal vreedzame overblijf Takenlijst klas harten van rood en wit karton blz. 5,6,7,8, opdracht blz. 12 verhaal van de opstekers *alternatief blz. 9, 10, 11*
Reageren op conflict	plagen/ pesten, conflict/ ruzie, petten, praat het uit, win win	20	3 petten, blz 13,14,15 Praat het uit kaart, blz 16 volgorde conflict oplossen, blz 17 + flap
Evaluatie		10	Wereldbal

Voorbereiding

- Kopieer reader voor iedere deelnemer
- Maak flap cursus TSO, flap agenda, flap volgorde conflicten
- Hang de flappen op
- Naamkaartjes voor iedere deelnemer klaarleggen
- Halve A4tjes klaarleggen
- Lege flappen
- Takenlijst klas
- Verhaal opstekers
- Stappenplan praat het uit (voorbeeld)

- Rood en wit karton
- Stiften, pennen
- Wereldbal en petten

Welkom

Heet de deelnemers welkom en stel jezelf voor.

Deel de reader uit.

Wijs op de flap cursus TSO. Vertel zoiets als: welkom bij de 1e bijeenkomst van de 3 bijeenkomsten over De Vreedzame School. De Vreedzame School streeft naar een cultuur in de klas en de school waarbij kinderen zich gehoord en gezien voelen en een stem krijgen.

De Vreedzame School streeft naar een positief sociaal en moreel klimaat, waarin (blz 3 reader):

- Overblijfouders prettig werken
- Handelingsverlegenheid van overblijfouders voorkomen wordt
- Kinderen zich veilig voelen
- Kinderen zich gehoord en gezien voelen
- Iedereen bereid is zich te verplaatsen in de ander
- Iedereen op een positieve manier met elkaar omgaat
- De eigen kracht van kinderen benut wordt

Daar u werkzaam bent op een Vreedzame School is het belangrijk dat u op de hoogte bent van het gedachtegoed en dat toepast in uw werk als overblijfouder.

Tijdens de 1e bijeenkomst neemt u verder kennis van het gedachtegoed, leert u een positief klimaat in de overblijfruimte te creëren en oefent u hoe u kunt reageren op een conflict.

Tijdens de 2e bijeenkomst gaat u zich verplaatsen in het gezichtspunt van een ander, oefent u mediatie en bedenkt u een bijdrage voor kinderen aan de overblijfgemeenschap

Tijdens de 3e bijeenkomst, terugkombijeenkomst, gaan we kijken wat er al goed gaat bij de vreedzame TSO en wat er nog beter kan.

Binnenkomer

Geef de deelnemers een naamkaartje en een stift.

Laat de deelnemers hun naam op een kaartje schrijven.

Vertel dat we TweeGesprek op Tijd gaan doen.

De overblijfouders werken in tweetallen. Ze vertellen om de beurt gedurende een tevoren vastgestelde tijd terwijl de ander luistert.

Laat tweetallen maken. Geef het gespreksonderwerp, we gaan ‘het namenspel doen’. Laat de deelnemers bladzijde 2 van de reader voor zich nemen, of schrijf de vragen van het namenspel op het bord of een groot vel.

Namenspel

- Wat is je naam voluit?
- Hoe kreeg je je naam?
- Ben je naar iemand vernoemd?
- Wat vind je van je naam?
- Heb je je naam wel eens veranderd? Zou je hem willen veranderen?
- Zijn er mensen die je anders noemen? Hoe vind je dat?
- Wat betekent je naam?

Geef aan hoeveel tijd iedere deelnemer heeft om te vertellen (bv 2 minuten)

Geef denktijd (bv 1 minuut)

Geef aan wie er mag beginnen, bv degene bij wie de eerste letter van de voornaam het eerst voorkomt in het alfabet
Zeg dat de luisteraar actief moet luisteren en een positieve reactie moet geven na de spreektijd
Geef een teken waarop de deelnemers van rol wisselen
Vraag na afloop enkele deelnemers (bv de deelnemers bij wie de naam met een M begint) iets nieuws of verrassend te vertellen wat hij van een ander gehoord heeft.

Agenda

Deel de agenda uit of schrijf de agenda op het bord of flap. Laat de agenda door een deelnemer voorlezen, vraag of iedereen akkoord is.

- Welkom
- Binnenkomer
- Agenda
- Gedachtegoed
- Positief klimaat
- Reageren op conflict
- Evaluatie

Gedachtegoed

Leg de halve A4tje en pennen klaar.
Vertel dat we *Tafelrondje per Tweetal* gaan doen.
Vraag de deelnemers om nieuwe tweetallen (andere dan bij het namenspel) te maken.
Ieder tweetal krijgt één blad en één pen.
Stel de volgende vraag: Wat weet u al van de vreedzame school, heeft u op school gezien, van uw kind(eren) gehoord, is u verteld op een ouderavond.
Geeft kort denktijd
Geef aan wie er mag beginnen, bv degene van de twee die het langst overblijfouder is
De deelnemers schrijven om de beurt één antwoord op
De deelnemers blijven om de beurt een antwoord opschrijven
Doe het even voor met een deelnemer
TweeVergelijk
Als je ziet dat het bedenken klaar is, laat je twee tweetallen een viertal vormen.
De opdracht is dat de tweetallen de antwoorden over wat ze al weten van De Vreedzame School vertellen aan elkaar, de antwoorden die de tweetallen nog niet hadden schrijven ze op hun blaadje erbij. Degene die al genoemd zijn krijgen een streepje.
Vraag na afloop de deelnemers die het kortst overblijfouder zijn van de vier wat ze hebben opgeschreven
Schrijf dat op een grote flap
Licht begrippen eventueel toe en vul indien nodig aan

Laat de deelnemers bladzijde 3,4 van de reader voor zich nemen, of schrijf de doelen van de vreedzame school op het bord of een groot vel. Neem de doelen door en geef of vraag concrete voorbeelden bij de doelen, wat zie je en wat hoor je dan.

Bijvoorbeeld*: Iedereen op een positieve manier met elkaar omgaat*

Wat zie je en wat hoor je dan, bv de leerkracht:

- Spreekt op een kalme en respectvolle toon tegen de leerlingen
- Heeft oogcontact met alle leerlingen
- Luistert echt naar de leerlingen
- zegt: dank je wel, alsjeblieft, sorry
- Laat de leerlingen uitpraten
- Begroet alle leerlingen elke ochtend
- Ziet als een leerling zorgzaam is voor een ander
- Weet genoeg van de achtergrond van elke leerling
- Bouwt tijd in om regelmatig met elke leerling iets te delen
- Merkt het bij elke leerling op als hij iets positiefs doet, en bevestigt dat gedrag
- Ziet stille leerlingen, deze vallen hem of haar op
- Observeert alle leerlingen
- Helpt leerlingen bij het benoemen van hun gevoelens
- Benoemt eigen gevoelens

  (uit de kijkwijzer van De Vreedzame School)

Positief klimaat

Samenspelen, samenwerken EN samen-eten, het gemeenschapsgevoel ten top, samen eten is het moment van samen zijn, samen delen, elkaar helpen

De vreedzame overblijf, hoe ziet die eruit

Vertel zoiets als

Het is 5 voor 12, de overblijfouders verzamelen zich in de school. Ze begroeten elkaar, wisselen bijzonderheden uit en pakken hun presentielijst. De bel gaat, de overblijfouder loopt groep 2 binnen. De kinderen die overblijven lopen naar de overblijfouder toe. Zij geven de overblijfouder een hand, zeggen hun naam en geven eventuele bijzonderheden bv ik voel me niet zo lekker vandaag. De overblijfouder vult de presentielijst in.

De kinderen, die op de takenlijst aan de beurt zijn, schuiven de tafels tegen elkaar aan en maken zo een lange tafel waar alle overblijfkinderen aan kunnen zitten. Twee leerlingen van groep 8 komen de klas binnen, zij helpen met het klaar zetten van de tafels. De leerlingen van groep 8 hangen de overblijfafspraken en de overblijf takenlijst op en leggen een servet op iedere tafel. De overblijfkinderen wassen hun handen, halen hun tas, pakken hun overblijfspullen uit de tas en leggen deze op een tafel op de servet. De tas zetten de kinderen onder de tafel. De leerlingen van groep 8 helpen waar nodig. De overblijfkinderen, de leerlingen van groep 8 en de overblijfouder gaan aan tafel zitten. Een overblijfkind, die volgens de takenlijst aan de beurt is, begint de maaltijd met iets te zeggen of te zingen of te doen, het kind zingt ‘smakelijk eten’, alle kinderen zingen mee. Dan begint iedereen met eten. De leerlingen praten met elkaar over van alles en nog wat. Een overblijfkind kan zijn beker niet open krijgen, hij vraagt of

iemand hem wil helpen en zegt dan dank je wel. Iedereen blijft gezellig aan tafel zitten tot ze allemaal klaar zijn met eten. Als afsluiting van de maaltijd zegt een overblijfkind, dat volgens de takenlijst aan de beurt is, iets bv 'ik heb heerlijk gegeten'. Alle overblijfkinderen ruimen hun spullen op, in de tas of in de prullenbak. De overblijfkinderen, die volgens de takenlijst een taak hebben, gaan aan de slag. Ze zetten de tafels terug, vegen de vloer, zetten de spelletjes voor het binnen/buitenspelen klaar. De leerlingen van groep 8 helpen indien nodig de leerlingen met het aantrekken van de jas, of aantrekken van de schoenen of ophangen van de tas. Enkele leerlingen worden geholpen bij het naar de wc gaan. Als iedereen klaar is, gaan ze spelen. Als een kind alleen staat, wordt hij gevraagd om mee te doen. Als er een conflict is tussen twee leerlingen, gaan ze naar een rustig plekje om het op te lossen. Als het niet lukt, vragen ze hulp aan de leerlingen van groep 8. Als de overblijftijd om is, geven de overblijfkinderen de overblijfouder en de leerlingen van groep 8 een hand en zeggen dank je wel voor de leuke overblijf. De leerlingen van groep 8 gaan naar hun eigen plein. De overblijfouder levert de presentielijst in.

Vraag om een reactie op de vreedzame overblijf.

Laat de deelnemers blz 5, 6, 7, 8 van de reader voor zich nemen. Neem de opdrachten door.
Maak vier groepjes
Ieder groepje krijgt een opdracht en doet een presentatie

Opdracht 1: Welkom (blz 5)
Hoe kunnen we overblijfkinderen welkom heten, welkom laten voelen, wat zien we dan, wat horen we dan, wat doen we dan, wat zeggen we dan
Presenteer het welkom

Opdracht 2:Omgangsafspraken (blz 6)
Leg even het verschil uit tussen regels en afspraken, regels zijn van de overblijfouders, afspraken zijn van de overblijfkinderen

- Overblijfregels zijn:
- Omgangsafspraken bij overblijf zijn:

Presenteer de regels en afspraken

Opdracht 3: Overblijftaken (blz 7)
Waar kunnen we de overblijfkinderen verantwoordelijk voor maken

- Takenlijst van de klas laten zien
- Takenlijst overblijf verzinnen

Presenteer de takenlijst

Opdracht 4: Opstekers (blz 8 + bijlage)
Bereid het verhaal van de afbrekers voor, maak een rood hart dat je kunt verscheuren en maak een wit hart voor de opstekers.

Presentatie: Lees het verhaal met de afbrekers voor en scheur het rode hart. Lees het verhaal met de puntjes voor en vraag naar opstekers en schrijf deze op het witte hart.

"Laura, opstaan, je moet naar schoo-hool!" Laura hoorde het wel maar ze had eigenlijk niet zo'n zin om naar school te gaan. Ze zat in een nieuwe klas en ze was nog helemaal niet gewend. Ze moest nog vriendinnen maken en er was nooit iemand die naar haar toe kwam. Met wie zou ze vandaag gaan lopen op de speelplaats? Daar moest ze over nadenken. Maar toen kwam haar moeder schreeuwend binnen: "hé, luilak, schiet je nou eens op!" (Scheur een stukje van het hart af). Toen stond Laura maar op. Ze bedacht dat ze vrolijke kleren zou aantrekken vandaag. Dan zouden ze haar wel zien staan. Ze trok haar verjaardagsjurk van vorig jaar, met strikken en bedeltjes erop aan. Haar zus, die een paar klassen hoger zat, kwam binnen, ging voor de spiegel staan en toen ze Laura in de spiegel zag zei ze: "Nee hè, ga je dat aandoen naar school? Echt belachelijk! Ik hoor niet bij je, als je dat maar weet, ik ken je niet." (Scheur). Laura deed haar verjaardagsjurk maar weer uit en trok een broek en een trui aan die ze vaak aan had. Haar moeder riep nog eens dat ze op moest schieten. Ze deed haar schoenen heel snel aan, en rende naar de keukentafel voor het ontbijt. Haar broer zat al aan tafel, aan de boterhammen met hagelslag. "Ha ha", lachte hij met een mond vol chocola, "Oen, je hebt twee verschillende schoenen aan". (Scheur)
Samen liepen ze naar school. Toen ze daar aankwamen was het schoolplein al leeg. Iedereen was al naar binnen. "Als ik straf krijg is het jouw schuld", siste haar broer. (Scheur)
Laura deed de deur van haar klas open. De groep zat in een kring. Miriam was wat aan het vertellen. De juf deed net of ze Laura niet zag. (Scheur) Ze ging maar aan haar tafeltje zitten. Pas toen de kring afgelopen was zei de juf wat. "Wie te laat binnenkomt moet ook maar later naar huis gaan," zei de juf. (Scheur).
Tijdens het lezen kreeg Laura de beurt om hardop te lezen. "De fabriekshal stond vol ma-gienes," las ze. "Zo, magienes. En hoe zien magienes eruit, Laura?" vroeg de juf. Er werd gegiecheld in de klas. (Scheur).
In de pauze gingen ze appeltje spelen. Een modderbal die Laura gooide kwam tegen Miriams jas aan. "Je gaat maar mooi wassen," snauwde Miriam, "of heb je geen geld voor waspoeder?"(Scheur)
Om drie uur rende Laura naar huis, blij dat ze naar haar vriendinnen kon. In het plantsoentje struikelde ze over een uitstekende boomwortel. Er zat gelijk een gat in haar broek. Toen haar moeder de deur opendeed was dat het eerste dat ze zag en ze zei: "Jij kan toch ook nooit eens iets heel houden". (Scheur)

Nabespreking

- *Waarom hebben we bij iedere afbreker een stukje van het hart gescheurd?*
  Hoe denk je dat Laura zich aan het eind van de dag voelt? Waarom?
- *Hoe zal het met haar gaan als ze elke dag zo behandeld wordt?*

Werkwijze tweede verhaal

Dat is wat er met je gebeurt als je voortdurend neerbuigende opmerkingen krijgt, als je steeds maar afgezeken wordt. Je raakt je zelfvertrouwen kwijt. En wie geen hart meer heeft wordt zelf hard (met een d).
Op deze school leren we de kinderen om elkaar geen afbrekers maar liever opstekers te geven. Opstekers zijn positieve opmerkingen, complimenten, pluimen, waarderende opmerkingen. Maar dat is niet

makkelijk. Om het te oefenen vertel ik het verhaal nog eens en op de plaats van de afbreker mogen jullie een opsteker bedenken.

Laat het tweede hart omhoog houden. Een nieuw hart voor Laura met nieuwe kansen.

"Laura, opstaan, je moet naar schoo-hool!" Laura hoorde haar moeder wel roepen maar ze had eigenlijk niet zo'n zin om naar school te gaan. Ze zat in een nieuwe klas en ze was nog helemaal niet gewend. Ze moest nog vriendinnen maken en er was nooit iemand die naar haar toe kwam. Met wie zou ze vandaag gaan lopen op de speelplaats? Daar moest ze over nadenken. Maar toen kwam haar moeder binnen en zei: ……(bedenk de eerste keer zelf een tip als voorbeeld, en versier het hart). Toen stond Laura op. Ze bedacht dat ze vrolijke kleren zou aantrekken vandaag. Dan zouden ze haar wel zien staan. Ze trok haar verjaardagsjurk van vorig jaar, met strikken en bedeltjes erop aan. Haar zus, die een paar klassen hoger zat, kwam binnen, ging voor de spiegel staan en toen ze Laura in de spiegel zag zei ze: ……..(tip of opsteker. Versier het hart).
Laura deed haar verjaardagsjurk toch maar weer uit en trok een broek en een trui aan die ze vaak aan had. Haar moeder riep dat ze op moest schieten omdat ze anders te laat zou komen. Ze deed heel snel en zonder te kijken haar schoenen aan, en rende naar de keukentafel voor het ontbijt. Haar broer zat al aan tafel, aan de boterhammen met hagelslag. Hij zag haar schoenen en zei: …….. (tip. Versier het hart)
Samen liepen ze naar school. Toen ze daar aankwamen was het schoolplein al leeg. Iedereen was al naar binnen. Haar broer zei: "……", (tip. Versier het hart)
Laura deed de deur van haar klas open. De groep zat in een kring. Miriam was wat aan het vertellen. De juf …….. (wat deed de juf? Een tip of opsteker. Versier het hart) Toen de kring afgelopen was zei de juf: "……."(Opsteker. Versier het hart).
Tijdens het lezen kreeg Laura de beurt om hardop te lezen. "De fabriekshal stond vol magienes," las ze. De juf zei: "……" (Opsteker en tip. Versier het hart).
In de pauze gingen ze appeltje spelen. Een modderbal die Laura gooide kwam tegen Miriams jas aan. Miriam zei: …….. (Een tip, hier past natuurlijk geen opsteker.)
Om drie uur rende Laura naar huis, blij dat ze naar haar vriendinnen kon. In het plantsoentje struikelde ze over een uitstekende boomwortel. Er zat gelijk een gat in haar broek. Toen haar moeder de deur opendeed en ze dat gat zag zei ze: "……" (Een tip en opsteker. Versier het hart).

Nabespreking

- *Hoe denk je dat Laura zich voelt na deze dag?*
- *Hoe zal het met haar gaan als ze elke dag zo behandeld wordt?*

Dit verhaal laat zien hoe belangrijk het is om geen afbrekers te gebruiken, maar opstekers of tips.

Huiswerkopdracht voor de volgende keer: Laat de deelnemers blz. 12 voor zich nemen.

- Omgangsafspraken van de overblijfkinderen, welke afspraken vinden zij handig
- Afsprakenlijst van de overblijfkinderen, welke taken kunnen zij bedenken, willen zij doen

De deelnemers gaan afspraken en taken verzinnen met de overblijfkinderen. Zij nemen deze de volgende bijeenkomst mee.

Een alternatief voor bovenstaande opdrachten

Geven van complimenten en kritiek

Doe als trainer iets voor: bijvoorbeeld ijsberen en op de klok kijken met en geïrriteerd boos gezicht. Vraag de deelnemers: wat doe ik? Er komen altijd interpretaties: je ben boos, je bent ongeduldig, je hebt haast, etc. Maar wat ik doe is heen en weer lopen, dat is wat ik doe, dat is gedrag. Boos, geïrriteerd is een interpretatie van het gedrag. Met een compliment of kritiek reageer je op gedrag zonder interpretatie.

Het doel van het geven van een compliment is dat gewenst gedrag zich herhaalt
Het doel van kritiek is dat ongewenst gedrag stopt en dat gewenst gedrag wordt bevorderd

Voorwaarden voor een effectief compliment (opsteker) is precies het gewenste gedrag omschrijven en het effect ervan aangeven. Bijvoorbeeld het kind zit aan tafel te eten, dat wil ik graag de volgende keer weer, dus daarom zeg ik ‘wat zit jij keurig aan tafel te eten, zo blijft de vloer schoon’.
Voorwaarden voor effectieve kritiek (tips) is precies het gewenste gedrag omschrijven, het effect aangeven en een alternatief geven. Bijvoorbeeld het kind loopt met de boterham in de hand door het lokaal, je wil dat het kind aan tafel gaat zitten, dus je zegt ‘zo komen er allemaal kruimels op de vloer, ik wil dat je aan tafel gaat zitten’.

Opdracht ombuigen van foute complimenten en kritiek

Laat de deelnemers oefening ‘Ombuigen van “foute” complimenten en kritiek’ blz. 9 van de reader voor zich nemen.
Doe de eerste voor.
Zeg zoiets als: ‘Jongens, jullie zijn ontzettend druk’ is een interpretatie. U vind het druk. Welk gedrag laten ze zien? Welk gedrag wilt u graag zien? Wat kunt u dan beter zeggen?
De leerlingen lopen rond, ik wil dat ze gaan zitten. Ik zeg: Ik wil dat jullie op de stoel gaan zitten.
De leerlingen praten hard, ik wil dat ze zachtjes praten. Ik zeg: ik wil dat jullie zachtjes praten met elkaar.

Jongens, jullie zijn ontzettend druk
Beter is:

Maak tweetallen.
Laat de tweetallen het werkblad maken.
Maak van de tweetallen een viertal.
Laat de reacties die ze bedacht hebben uitwisselen in de viertallen.
Vraag de viertallen hun beste reactie te noemen.

Opdracht ***Boodschappenspel***

Maak tweetallen.

Deel de kaartjes uit en het schema, blz 10 en 11 van de reader.

Neem kaartje 1 als voorbeeld.

Lees het kaartje voor en vraag is dit een compliment of kritiek. Dit ligt aan de toon waarop het gezegd wordt. Is het een effectief compliment/ kritiek of een niet effectief compliment/ kritiek.

Leg het kaartje op de gekozen plek in het schema.

1. De bel is gegaan het is tijd. Martin heeft zojuist gevoetbald, hij komt bezweet naar je toe en wil jou de bal gooien.
   Reactie overblijfkracht:
   Je vangt de bal: “Zo Martin lekker gevoetbald?, Kun je de bal zelf even in het hok leggen, dan kan ik met de rest van de groep naar binnen gaan”.

Laat de tweetallen de kaartjes op de juiste plek in het schema leggen.

Laat de tweetallen rondlopen om de kijken wat de anderen hebben gedaan. Zijn er verschillen? Welke? Is het allebei goed?

Antwoorden zijn

1. effectieve compliment/kritiek-> ligt a/d manier waarop.
2. niet effectieve kritiek
3. niet effectieve compliment
4. niet effectieve kritiek
5. effectieve kritiek
6. effectieve kritiek
7. effectieve compliment
8. niet effectieve compliment/kritiek: ligt a/d manier waarop je het zegt.
9. effectieve kritiek
10. niet effectieve kritiek
11. effectieve compliment
12. niet effectieve compliment

Reageren op conflict

Onderwerpen zijn: plagen/ pesten, conflict/ ruzie, petten, praat het uit, win win

Laat de deelnemers blz. 13 van de reader voor zich nemen.

plagen/pesten

leg uit:

Plagen kun je allebei bij elkaar doen. Het is ook zo weer voorbij.

Tegen pesten kun je niet op. Het gebeurt telkens weer. De een is de pestkop en de ander wordt gepest.

Pesten is niet hetzelfde als een conflict. Conflicten horen erbij. Bij een conflict zijn beide partijen ongeveer even sterk. Ze kunnen het samen oplossen. Of met hulp. Ze hebben niets te verbergen.

Pesten is anders. Pesten gebeurt stiekem. Wie gepest wordt, kan het niet laten ophouden. De pestkop wil het niet laten ophouden. Pesten hoort er niet bij.

conflict/ ruzie

leg uit:

Conflicten zijn een deel van ons leven. We ervaren allemaal conflicten in elk aspect van ons dagelijks leven: thuis, op school, op het werk, op straat, in onszelf. Een conflict kan gedefinieerd worden als een strijd tussen tegengestelde belangen, als een onenigheid, een meningsverschil. Op zich is een conflict neutraal: er is een verschil van mening of van belangen. Ruzie is eigenlijk al een negatieve uitwerking daarvan.

Iedereen heeft weleens een conflict. Dat is niet erg. Maar het is vervelend als het een ruzie wordt. We gaan leren hoe we conflicten op kunnen lossen zonder dat het ruzie wordt.

Petten

Er zijn drie manieren om te reageren op een conflict: met agressie en geweld, met toegeven en met onderhandelen.

Daar horen 3 kleuren petten bij.

- Als je hard reageert (agressief, willen winnen, eigen belang voorop) heb je de **rode** pet op
- Als je zacht reageert (terugtrekken, toegeven, maakt niet uit) heb je de **blauwe** pet op
- Als je stevig reageert (opkomen voor jezelf en rekening houden met de ander) heb je de **gele** pet op.

Vraag zes vrijwilligers: 1 is de kassajuffrouw, 3 zijn klant en staan in de rij, 1 dringt voor, 1 demonstreert de petten.

Laat de 3 petten demonstreren in de voordringsituatie:

U staat in de rij bij de kassa van Dirk vd Broek. De rij gaat vooruit maar u sluit niet meteen aan. Snel schuift iemand ertussen. Wat doet u:

- met de rode pet
- de blauwe pet
- de gele pet

praat het uit (blz 16)

laat het ‘Stappenplan’ zien en bespreek het.

Tweepraat

Stel een open vraag: Afkoelen moet, ook op TSO. Afkoelen is geen straf maar noodzakelijk voordat je een conflict gaat oplossen. Waar zou dat kunnen een vaste afkoelplek voor TSO.

Geef kort denktijd

Geef aan wie er mag beginnen

De deelnemers geven om de beurt antwoord

Vraag na afloop een aantal deelnemers een voorbeeld te noemen.

win-win

- Als een conflict zo opgelost wordt dat iedereen tevreden is, dan noemen we dat een win-win-oplossing.
- Als maar een van de twee tevreden is, dan noemen we dat een win-verlies-oplossing: de een wint, de ander verliest.
- Als niemand tevreden is, dan noemen we dat een verlies-verlies-oplossing: ze verliezen allebei.
- Soms zijn echte win-win-oplossingen niet mogelijk, en dan is een compromis ook goed. Ieder is een beetje tevreden.
- Soms is onderdeel van een win-win-oplossing: herstel.

Laat De piramide voor de volgorde van conflictoplossing zien (flap + blz 17) en licht toe:

1. Goed schoolklimaat dat het ontstaan van veel conflicten voorkomt
2. Leerlingen lossen conflicten onderling op (stappenplan 'praat het uit')
3. Leerlingen maken gebruik van een leerlingmediator
4. Volwassenen medieren of arbitreren.

Evaluatie

Pak de wereldbal en laat hem rond gaan. Vraag aan de deelnemers hoe ze deze bijeenkomst ervaren hebben.

Noem de datum van de volgende keer. Herhaal de huiswerkopdrachten.